VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

ze dne 27. IV. 1976

DIVADLO na skřípavé káře

První maďarská hra na českém jevišti byla hrána roku 1867. Přeložil ji lékař a biolog J. E. Purkyně. Jmenovala se Růžena a napsal ji Ede Szigligeti. To je uherský souběžník J. K. Tyla, jenže s podstatně šťastnějším údělem: je rovněž jedním ze zakladatelů maďarského národního divadla, ale bylo mu dopřáno, aby řadu let stál v jeho čele a těšil se z jeho rozvoje. Z jeho četných her se dožil současnosti v plném zdraví především v LILIOMFI. Poprvé byl u nás proveden před dvaceti lety, naposledy nedávno v ostravském ~~Divadle Petra Bezruče.~~

Liliomfi je komedie o komediantech. O jejich svobodném životě vykoupeném chudobou, ale i o jejich kumštu a o jejich ryzích srdcích, plně oddaných službě národu. Hra je naplněna dobově pojatými ideály demokratickými i dobovým odporem proti vídeňskému vlivu v Uhrách. Je napsána zkušeně a obratně využívá mnoho tradičně osvědčených komediálních situací.

Režisér Josef Janík rozehrává ostravské představení z prázdné scény. Herci na ni vtáhnou svou komediantskou káru, kterou Otakar Schindler výtvarně řeší jako vysoký, ornamentálně pomalovaný vůz skříňového tvaru. Otáčení vozu uprostřed scény obměňuje dramatický prostor. Kára je všemi směry průchodná, ze dvou stran je dokonce opatřena požárními žebříčky, po nichž se dá vylézt až na střechu a odtud zase dolů. Každý z herců, který hraje větší roli, má možnost ji přelézat, i když není zcela jasné proč. Představení je hrané temperamentně, maďarský kolorit je navíc zdůrazňován nadměrným počtem panských knírů a vyvěrá z představy, jako by Uhry byly zemí nadměrně hlučnou a halasnou. Je jen škoda, že oheň a ruch scény nepřesahuje vždy rampu, aby rozpálil hlediště. Domníváme se, že příčin je několik.

Dramaturgie divadla, vědoma si toho, že ani sentence stoleté hry, ani její sentimentální milostný příběh současného diváka příliš nevzruší, vsadila jednoznačně na zábavnou kvalitu hry, texty redukovala a ponechala dostatek místa pro písně (texty I. Fischer, hudba L. Štancl). Jenže redukcí textu ubývá nejen dramatického dění, ale postavy ztrácejí látku i prostor pro dotváření charakterů, takže z nich zůstávají jen konstantní a neproměnné figurky, záhy zcela prohlédnuté divákem. Herci si pak pomáhají značně nejednotně: tu stylizací ostře karikující (J. Tesařová), tu šarží z nouze (J. Horák a jiní). Takže se z jeviště mluví hereckou řečí nejednotnou, a tudíž málo sdělnou. A mluví se i zpívá překotně a hlučně, takže hlediště je brzy poněkud přehlušeno a není mu dopřáno proměny. Liliomfiho hraje Jan Filip — a rovněž tradičně osvědčenými prostředky. Škoda, že i ta harlekyniáda s výměnami rolí, jedno z nejvděčnějších míst hry, se slévá v dosti nepropracovaný tvar, zvláště v jazykových parodiích málo diferencovaný a místy ne zcela srozumitelný.

Uváděním hudebních veseloher udržuje Divadlo Petra Bezruče ve své dramaturgii trvalou tendenci. To je zcela v pořádku, obzvláště s přihlédnutím k mladému obecenstvu. Uvedou-li se však v blízkém sledu dvě žánrově podobné hry (Švihácká lest a Liliomfi), pak se však může stát, že dramaticky účinnější překryje druhou, oslabí ji i divadelně a repertoárově ji zcela neutralizuje. A navíc, je-li v těchto hrách obdobné obsazení, vzrůstá další a větší nebezpečí, že totiž herci se začnou uvelebovat v šuplících tradičních oborů. A to by už zcela v pořádku být nemohlo.

(E)

▲ *Slezskoostravský hrad se dočkal dalšího jara.*

Foto: J. Semecký

▲ *Nanukové hody*

Foto: J. Bystroň